

IHMISTIETEIDEN EETTISTEN TOIMIKUNTIEN TAPAAMINEN

15.11.2016

Tieteiden talo, Helsinki

- TENKin pääsihteeri **Sanna Kaisa Spoof** kertoi TENKin roolista ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin koordinoijana. Hän muistutti, että ennakoarvioinnin lausuntoon tyytymättömillä on mahdollisuus valittaa saamastaan lausunnosta TENKin. Vielä tätä valitusmahdollisuutta ei ole käytetty.
- Spoof kertoi TENKin ja OKM:n aloittavan keskustelut tutkimusetiikan neuvonantajajärjestelmän rakentamiseksi yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Tavoitteena on, että jokaisessa HTK-ohjeeseen sitoutuneessa organisaatiossa olisi tutkimusetiikan tukihenkilö, jonka puoleen opiskelijat ja tutkijat voivat kääntyä.
- Projektipäällikkö **Iina Kohonen** esitteli Vastuullinen tiedeviestintä ja tekijäyys -hanketta ja sen tiimoilta rakennettavaa verkkosivustoa vastuullinentiede.fi, joka julkaistaan vuoden 2017 aikana. Sivuston on tarkoitus koota yhteen eettisten ohjeistusten ja tiedeviestinnän hajanaista kenttää. Sivustoa rakennetaan tutkimuksen elinkaarimallin pohjalta. Lisätietoja: iina.kohonen@tsv.fi
- Keskustelussa sivustoa pidettiin hyvänä avauksena ja opetuksen tukena, mutta korostettiin, että myös käytännön ohjausta tarvitaan, sillä etenkin eettisen ennakoarvioinnin lausuntopyyntöjen laatiminen vaatii käytännön tason neuvontaa ja ohjeistusta.
- Keskustelussa tuotiin esiin, että sivusto tulisi käännättää myös ruotsiksi. TENKin käytössä olevat resurssit riittävät kuitenkin vain suomen- ja englanninkieliseen sivustoon. Yhteistyötarjouksia ruotsinkielisen sivuston tuottamisesta voi lähettää osoitteeseen tenk@tenk.fi
- TENK tiedotti myös tulewansa pyytämään tammikuussa 2017 eettisiltä toimikunnilta avainlukuja vuoden 2016 toiminnasta (lausuntopyynnöt, annetut lausunnot, kielteiset lausunnot/ei lausuntoa) sekä tietoa ennakoarvioinnin kentän tilanteesta. Tiedot kootaan osaksi TENKin toimintakertomusta, joka julkaistaan TENKin verkkosivuilla www.tenk.fi. TENK tulee keräämään myös toimikuntien toimintakertomukset.

Tilaisuuden alustukset:

<http://www.tenk.fi/fi/arkisto/keskustelutilaisuus-eettisille-toimikunnille-15112016>

Ritva Halila, ETENE

Tutkimuksen eettinen arviointi Suomessa nyt ja tulevaisuudessa

- EU:n asetus kliinisistä lääketutkimuksista sekä Sote-tiedon tietoturvallinen käyttö - lakihanke ja niiden vaikutus eettisen ennakkoarvioinnin kenttään.
- Keskusteltiin rajankäynnistä sosiaali- vs. terveystieteiden eettisen arvioinnin välillä.

Erika Löfström, HY/TENK

Eettisten toimijoiden eurooppalainen yhteistyö

- Tänä syksynä käynnistynyt ENERI-hanke, jossa luodaan verkostoa etiikan alan eurooppalaisille toimijoille.

Hannakaisa Isomäki, JYU

Kansainvälisten tutkimushankkeiden eettisten ennakkoarvioinnin haasteita

- Jyväskylän eettisen toimikunnan ohjeistukset löytyvät toimikunnan verkkosivuilta: <https://www.jyu.fi/hallinto/toimikunnat/eettinentoimikunta>

Yleisessä keskustelussa pohdittiin rajanvetoa ihmistieteellisen ja lääketieteellisen tutkimuksen arvioinnin välillä:

- Etenkin psyykkiseen koskemattomuuteen puuttumisen kynnys koettiin hankalasti määriteltäväksi, koska psyykkinen rasitus määrittyy mm. tapauskohtaisesti (esim. maahanmuuttajat).
- Todettiin, että myös erilaiset ruumiiseen kiinnitettävät mittauslaitteet hämärtävät koskemattomuuden rajaa.
- Tutkimussuunnitelma suositellaan vietäväksi ensisijaisesti lääketieteen toimikuntaan, jos on vähänkään syytä epäillä sen kuuluvan tutkimuslain piiriin. Toisaalta lääketieteen eettisten toimikuntien toiminnassa on eroja ja tutkimussuunnitelmia on joissain tapauksissa siirretty myös lääketieteen puolelta ihmistieteiden puolelle.

Keskusteltiin myös kouluissa tehtävästä tutkimuksesta:

- Lupakäytännöt vaihtelevat koulukohtaisesti, esim. osa kouluista pyytää kouluvuoden alussa luvan kaikkeen tutkimukseen.
- Todettiin, ettei avoimen valtakirjan pyytäminen vastaa vaatimusta saada tutkittavalta tietoon perustuva suostumus.
- TENKin on tarkoitus vielä täsmentää ihmistieteiden eettisen ennakkoarvioinnin ohjeistuksen kouluja koskevaa kohtaa.

Seuraavan tapaamisen aiheeksi esitettiin **tietosuojakysymyksiä**. Muita keskusteluaiheita voi lähettää TENKin toimistolle: tenk@tenk.fi